

Helgi Sallo 80 | Mida rääkis ta Suurest Armastusest elus

Laval oma rollides olen elanud läbi palju armastusi. Lavaelu kestab mõne tunni ja lõpeb siis, kui eesriie sulgub. Minu päriselus on olnud ainult üks Suur Armastus. Nii rääkis Helgi Sallo Hille Karmile raamatus „Helgi Sallo. Helgib ja heliseb“, mis Helgi sünnipäeval Maalehe sarjas „Eestile elatud elud“ neli aastat tagasi koos lisapeatükkidega uuesti ilmus. Siin on peatükk Helgi Sallo armastusest ja tütre Liina isast Uno Heinapuust.

Kadunud Anna Ekstongi ahhetas kord: „Teil on seesama rüütel! Nii palju aastaid ja ikka sama! Mina imestan teid. Ei oleks kunagi uskunud, et teie võite olla ühele inimesele truu!”

Ma olen ise ka vahel imestanud. Võib-olla lööb armastuseski välja minu vastuolulisus? Väljastpoolt paistan tugev naine, elumutt, kes ei löö risti ette millegi ees. Ise aga tunnen, et väline olek on vaid hoolikalt ehitatud müür hapra hinge kaitseks.

Üliemotsionaalse inimesena olen sukeldunud üleni lavarollidesse ja saanud armastuse vajaduse laval välja elada. Päriselus polegi olnud vaja rohkem kui ühtainust.

Vastuseks küsimusele, miks ma ei tahtnud Suure Armastusega ilmtingimata abielluda, oskan öelda vaid üht. Abielu on rajatud suuresti omamishale ja enamik naisi tahab meest omada. Mina pole kunagi tundnud niisugust vajadust, on see siis minu väike viga, suur puudus või lihtsalt eripära. Selline ma olen.

Minu Suur Armastus ei tulnud üleöö, vaid tasapisi. Saime kokku Estonias, olime mõlemad laval, tema laulis Estonia kooris. Uno oli kirglik mootorrattur, nii kutsus ta mind pärast teatrit sõitma. Milles küsimus, muidugi läksin. Teatrirahvas on ses suhtes kompleksivaba: kui keegi kutsub ja otse vastumeelt pole, siis miks mitte koos aega veeta. Algul oligi lihtsalt vahva käia linnast väljas mootorrattaga sõitmas, muus ma esialgu vedu ei võtnud. Olin küll juba 26, aga piisavalt naiivne, et taibata, mis oli nende sõitude tagamõte.

Siis tulid õunad, mida Uno hakkas mulle koju tooma. Mitte küll Hiiumaalt, kust ta pärit on, vaid kuskilt lähemalt. Kord andis mootorratturiprillidega mees Lilleküläs meie ukse taga kella ja

maaleht.ee

Rahvusoper Estonia
Teater

küsis mind. Kui õde Ingrid ja ema ütlesid, et mind pole kodus, siis jättis ta maha hiigelkasti õuntega. Õunad olid hirmus hapud, antoonovkad. Ema ja õde hakkasidki mootorratturit kutsuma Antoonovkaks.

Läks kaua, vist kaks aastat, kuni minus hakkas midagi vastu helisema ja korraga olin üleni suure tunde sees! Ma ei olnud kunagi kogunud, et keegi võiks mind hoida ja minust hoolida nii, nagu Uno seda tegi.

Teadsin algusest peale, et mees on abielus ja tal on lapsed. Minul ei olnud mõtterraasukestki tema peret lõhki ajada ega nõuda, et ta lahutaks. Ilmselt meenus mulle lapsepõlv. Üha tuli meelde, kuidas keegi Herta löönud Lillekülas kelleltki mehe üle. Kogu Lillekülapõlastas Hertat. Mina mõtlesin põlvepikkuse plikana, et sihukest asja ei tee mina küll eluilmaski! Ära iial ütle iial...

Ma siiski ei tahtnud Unot endale. Tahtsin teda oma lapse isaks. Kui mõistsin, et uus elu on minu sees olemas, pidin otsustama, mida teha. Otsuse langetasin üksinda ja andsin mehele teada alles siis, kui enam polnud võimalik last kaotada.

Nägin, kui solvunud ta oli, et olin otsustanud üksinda. Samas tajusin, kuidas armastuse argipäev ja uus olukord ajasid meest segadusse. Võimalik, et ta ootas, et ma nõuaksin: vali kahest üks! Seda ei nõudnud ka ta oma naine.

Imetlen selle naise arukat rahu.

Me kumbki ei tahtnud jääda sellest mehest ilma.

Mina olin õnne tipul. Nagu ikka naine, kes kannab uut elu. Sel ajal ei mõtle palju argiasjust. Kuidagi läbi udu jõudis minuni siiski teadmine, et minu Suur Armastus ei hakka kunagi olema iga päev minu kõrval. Ma leppisin, kuna otsus tuua laps ilmale pakkus tuge ja õnne. Erinevalt Unost olin mina oma valiku teinud. Tulgu mis tuleb, mina täidan emakohust ja jätkan pikka ajasleppi.

Uno naine ei tulnud ega korraldanud mulle stseeni. Küllap ta teadis meist, kuna abielurikkuja Sallost ja tema lapsest jahvatati palju. Alles mitu aastat hiljem helistas ta mulle ja küsis, kuidas ma ometi võin nii teha, mida ma oma lapsele räägin ja mida ma

endast üldse mõtlen. Vastasin, et see on minu mure, mida ma räägin ja oma teguviisist arvan. Liina meelest oli enesestmõistetav, et ema oli kogu aeg olemas ja isa vahetevahel.

Kord olen Uno abikaasaga ka kohtunud. Elasime siis kesklinnas Võistluse tänavas. Tegime parajasti remonti. Äkki kõlas uksekell, läksin avama, ise remondiriietes ja ümberringi kõik pilla-palla. Ukse taga oli naine, kes lausus Unot nähes: „Ah nii, nüüd on kõik selge.” Siis ütles ta mulle: „Ma lähen minema, siis saate omavahel siin rahulikult asju arutada.” Mina saatsin seepeale Uno koju, sest sain aru, et hoopis neil omavahel olid jäänud olulised jutud rääkimata.

Mõistsin, et ma tõesti ei taha abielluda. Kartsin, et ühel päeval võin mina olla see naine, kellega ei räägita asju selgeks. Mina olen päikesemärgilt Lõvi, Uno on Vähk. Abieluks kõige ebasobivam kooslus. Lõvi tahab endast kõik välja mõirata, Vähk aga taandub seepeale. Nii oli meiegi puhul. Mina tahan, et kõik jutud saaksid omavahel kõneldud.

Võib-olla on need minu õigustused.

Võib-olla on õigus ka suurtel mõtlejatel, kes on sõnastanud aforismi: „Abielu on armastuse surm.”

Ma ei tea, kuidas on. Mul on hea meel, et minul oli ja on oma Suur Armastus. Meie armastus on alles ning jätkub Liinas, Reti Marias ja väikses Johanneses.

Uno Heinapuu, Helgi Suur Armastus elus:

Kui Helgi oli äkki Estonia laval, siis ei jäänud ta kellelegi märkamatuks. Mäletan mõne kogenud kolleegi ütlemissi: „See laps ei kõlba Estoniasse, ta paljastab mitme teise andevaesuse, pealiskaudsuse, vähese pühendumise.” Ka mina olin kohe nende ütlejate hulgas. Oli ka neid, kes ütlesid: „Mängib-tantsib küll, aga hääl on nõrguke, Estonia on ikkagi ooperiteater.” Nüüd teame, kui palju opereti-, muusikali- ja ooperipeaosi on see nõrguke hääl hästi maha laulnud. Helgit märkasid nii asjatundjad kui rahvas. Mis siis veel rääkida minusugusest nõrgast mehest. Eks olnud enese näitamises koos tuntud ja lugupeetud tähega nii laval kui telesaates „Horoskoop” algul parasjagu edevustki. Kui taipasid, et tugevamate ja väarikamate rinne pole edu saavutanud, siis oli ka võidujoovastust. Praegusaegne moesõna

suhe on kuidagi tühi ja õõnes. Nimetatagu seda, kuidas keegi soovib, aga meie vahel tekkis midagi ilusat, milles polnud ettekirjutusi, tingimusi, survet ega lubadusi. Kuhu see välja jõudis, röömustab ja seob tänaseni. Ma ei mäleta tunnete sundjagamist ema või tütre kasuks. Liina oli röömuks-mureks nagu iga laps kõigile vanemaile. Liina otsus jääda kogu eluks koduperenaiseks ei ajanud mitte muigama, vaid lausa naerma. Olin kindel, et sellel luulul pole pikka iga. Kui ema särtsust on tütrele üle kandunud kas või veerand, siis hakkavad koduseinad ahistama. Koduperenaine trügiski lavale ning tal on juba mitmeid õnnestumisi ja auhindu. Usun, et Liina ise peab oma parimateks õnnestumisteks siiski Reti Mariat ja Johannest ja... Kes teab.

Raamat ilmus 2007, see lisa on kirjutatud 2017.

KAJAKAS UNO

Helgi elus on viimase kümne aasta jooksul juhtunud ka kurbi sündmusi. 2011. aastal lahkus igavikku tema Suur Armastus. Kuidas üle saada sellest, kui lahkub mees, kes on su elus aastakümneid olnud üks ja ainus?

Olen selle üle palju mõelnud. Minu õnn oli, et me ei elanud Unoga päevast päeva koos. Lahku-kokku oli meie elu rütm – ta tuli, oli, läks ja mina olin niisuguse rütmiga leppinud. Ma suutsin uskuda, et nii ongi hea. Vahel hämmastusega mõtlen: ma olen ju väga isekas inimene – kuidas ma suutsin sellise asjaga leppida? Kes mind tunnevad, ütlevad ka, et see oli uskumatu. Ega see, et Uno füüsiline keha on läinud, ei muuda seda, mida kõike ta mulle andis. Tohtu armastus pole kuhugi kadunud, see on siin (Helgi asetab käe oma südame kohale – H. K.). Ma nagu ei adugi, et teda füüsiliselt enam ei ole. Liina käis matusel, saatsin temaga oma lilled, aga ise ma ei läinud, mulle jäi Uno meelde elavana.

Kummaline: pärast Uno lahkumist 2011, kui Hүүrus „Head ööd, ema” mängisime ja kui mul oli enne esimest etendust hirm, kas ma olen saanud teksti nii ülikiiresti selgeks, nägin Unot äkki oma silmade ees, nagu ta oleks sealsamas seisnud. Ütlesin: „Uno, ma ei ole sinult mitte kunagi midagi palunud, aga nüüd ma teen seda: kui sa tõesti mind armastasid, siis palun, aita mind sellest etendusest läbi!” Ja etendus õnnestus mitte sada protsenti, vaid isegi paremini. Sellest õhtust alates käib mul iga etenduse eel väikene palve Uno poole. Ma ei kujuta ette, et lähaksin lavale

selle rituaalita.

Hommikuti, kui ma oma kodus köögis süüa, on ka Uno mu laua taga. Ja akna taha tuli ükskord üks kajakas, seisis ja seisis, ei läinud ära. Mitu päeva järjest tuli. Mõistus ütleb, et kajakas tuli sellepärast, et meie majas ülemisel korrusel elab vanaproua, kes toidab linde, ja kajakas eksis korrusega. Aga mulle meeldis uskuda, et see on Uno hing, kes kajakana lendab. Kajakas ei lennanud ära, kuigi tegin akna lahti, ja ma ütlesin talle: „Rahune nüüd maha, Unokene, kõik on meil siin hästi!” Pidin tööle jooksma, aga tema jäigi mu akna taha istuma. Sain ta enne veel ilusti pildi peale.

Veel oli selline lugu. Magan, on sügav öö. Äkki kuulen, et alt antakse kella, tõusen üles, lähen avama ja kuulen Uno häält. Ütlen, et tule sisse, sul on ju oma võti, ja panen toru ära, lähen voodisse tagasi. Hommikul ärkan selle peale, et keegi nagu tõusis mu voodi serva pealt. Istusin tükk aega ja mõtlesin, oli see nüüd öösel päriselt või ma nägin und. Uno oli ju juba läinud, ma ei saanud enam tema häält kuulda!? Aga selliseid asju võib juhtuda, kui teine inimene on nõnda su südames. Mõtlesin, et ehk räägin temaga oma sisimas liiga palju, peaksin ta lahti laskma...

Ükski inimene pole siin maamuna peal igavene. Aga nagu ütleb Dustin Hoffmani filmi „Kvartett” moto:
ÄRA SURE ENNE, KUI SA SURED!
Mina arvan täpipealt sedasama.

Helgi Sallo eelmise juubeli tähistamine [Eesti Rahvusooperis](#) viis aastat tagasi. Fotod Karli Saul

Palju õnne ja tervist!